

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep
0031 OSLO
Norge

Deres referanse

Vår referanse
2013/01716-2 011.0

Dato
04.09.2013

Høring - NOU 2013:9 Ett politi - rustet til å møte fremtidens utfordringer

Det vises til brev fra Justisdepartementet av 21.06.13 om høring på NOU 2013:9 – Ett politi rustet til å møte fremtidens utfordringer (Politianalysen). Politimesteren i Nordmøre og Romsdal sine merknader til Politianalysen framsendes Politidirektoratet, som igjen står for en samlet høringsuttalelse til Justisdepartementet.

Politimesteren i Nordmøre og Romsdal går ikke detaljert inn i forslagene som presenteres i Politianalysen. Høringsuttalelsen holdes på et overordnet og prinsipielt nivå. Man har valgt å fokusere på fire hovedområder: Struktur og organisering, politiets oppgaveportefølje, beredskap, og ledelse og prosess.

Struktur og organisering

En bedre organisert politietat krever endring av både politidistriktsgrensene og av struktur internt i de enkelte distrikter. Dette er noe vi har sett i lengre tid og som nå også analysen viser. Vi mener en betydelig reduksjon av antall politidistrikter vil gi mer robuste enheter, større muligheter for fleksibilitet og større fagmiljøer med forbedret kvalitet på tjenestene. Analysen beskriver også at man vil oppnå en mer helhetlig og bedre ledelse av politiet ved en betydelig reduksjon av antall politidistrikter. Vi er enige i en slik vurdering da dette vil gi større grunnlag for strategisk ledelse og et hensiktsmessig kontrollspenn på direktoratnivå. Politianalysen anbefaler seks store bærekraftige distrikter. Vi har ingen kommentarer til akkurat det antallet annet enn å være enig i at det vil være hensiktsmessig med en betydelig reduksjon. Fylkesmodellen vil ikke være en tilstrekkelig reduksjon slik vi ser det.

Utvalgets anbefaling om å styrke det lokale politiet gjennom økt politibemanning og færre små enheter støttes også. Dette er helt i tråd med prinsippene som kom frem i vårt eget "Utviklingsprosjekt 08", og i vår uttalelse til Resultatreformens forslag fra 2010. Frigjorte ressurser som følge av færre tjenestesteder må brukes til å bedre beredskapen på en slik måte at folk får hjelp når de virkelig trenger det.

Nordmøre og Romsdal politidistrikt

Politimesteren

For å få til dette er det av stor betydning at etaten får myndighet til å organisere politiet på en mest mulig hensiktsmessig måte. Lokaldemokratiet skal ivaretas, men det må være politimesteren som gis ansvar å organisere eget distrikt.

Politianalysen tar opp i seg en helhetlig vurdering av både gjøremål i etaten og organisering. Vi ser det derfor som ”farlig” å gå inn for å endre detaljer på en måte som har betydning for helheten. Med dette som bakgrunn støttes analysens anbefalte forslag til ny struktur.

Politimesteren minner for øvrig om at Politiets ATK-senter er organisert som en driftsenhet i Nordmøre og Romsdal politidistrikt, og at vi tidligere har sendt brev til Politidirektoratet med forslag til endring. Vi ber om at dette i alle fall tas hensyn til ved en framtidig omorganisering av politidistriktene.

Politiets oppgaveportefølje

Politianalysen anbefaler at politi- og lensmannsetaten konsentrerer seg om kjerneoppgavene lov, orden, straffesaksbehandling, forebyggende virksomhet og redningstjeneste. Forvaltnings- og sivilrettslige oppgaver som ikke understøtte kjerneoppgavene foreslås overført til andre etater.

Politimesteren i Nordmøre og Romsdal er enig i at politiutdannet personell skal konsentrere sitt arbeide om kjerneoppgavene. Dette har i stor utstrekning skjedd i vårt politidistrikt. Det er kun ved enkelte små lensmannskontorer at polititjenestemenn/kvinner gjør forvaltnings- og sivilrettslige oppgaver. Det er lagt ned betydelige ressurser i kompetanseheving blant de sivilt ansatte for å gjøre disse oppgavene på en effektiv måte, og erfaring viser at sivilt ansatte utfører slike oppgaver minst like godt.

Noen av de forvaltnings- og sivilrettslige gjøremål som politiet har ansvaret for i dag, er svært perifere i forhold til politiets kjerneoppgaver. Slike gjøremål kan med fordel overføres til andre etater. Lensmannsskjønn, Notarius publicus, skiftebehandling, samt mottak og avhending av hittegoods er eksempler på slike oppgaver.

For andre forvaltnings- og sivilrettslige oppgaver må det utredes om en overføring til andre etater gir en framtidig effektiviseringsgevinst. I en slik utredning må det tas hensyn både til egne ansatte og publikum. I tillegg mener vi det må være en effektiviserings og/eller en økonomisk gevinst dersom slik overføring skal være aktuell. Overføring av arbeidsoppgaver som bestilling av pass til en annen etat krever investeringer i infrastruktur, omorganiseringer i egen etat og i den som skal overta oppgaven, samt kompetanseheving. Vi tror at det i et samfunnsøkonomisk perspektiv ikke er store gevinster å hente ved slike overføringer av arbeidsoppgaver. Det er derfor viktig at man før en setter i gang med en større overføring av disse oppgavene, får belyst konsekvensene, og ut fra dette vurdert om overføring av arbeidsoppgaver er hensiktsmessig, og om det gir en ønsket effekt. Dersom en forutsetter at dette er arbeidsoppgaver som i framtiden skal utføres av sivilt ansatte, vil disse oppgavene heller ikke trekke ressurser fra politiets kjerneoppgaver.

Forvaltningsgjøremål og de sivilrettslige gjøremålene som politiet har ansvaret for er blitt mer omfattende og komplekse, og det har blant annet ført til at det arrangeres studier innen disse temaene ved Politihøgskolen. Hvis disse oppgavene beholdes i politietaten, vil det

være aktuelt å etablere lokale kompetansesentre for noen av disse gjøremålene, eksempelvis utlendingsforvaltning og gjeldsordning.

En effektivisering av forvaltnings- og det sivilrettslige arbeidet i etaten kan også oppnås blant annet ved å ta i bruk bedre datasystemer, tilpasninger av lovgivningen, samt generell og spesiell kompetanseheving. Når det i analysen konstateres at SI kan utføre utleggsforetninger mer enn 4 ganger så effektivt som ansatte i politietaten, er nok dette ikke den hele og fulle sannhet. Her spiller både sakstyper og bruk av egnede datasystemer inn, samt at det ikke er tatt med i regnestykket at det i mange saker er nødvendig med lokal tilstedeværelse.

Det er fra mange hold hevdet at forvaltnings- og sivilrettslige gjøremål er representere den ”myke” siden for publikum å komme i kontakt med etaten på. Det hersker etter vår mening liten tvil om at dette har positiv innvirkning i forholdet til publikum. Vi er heller ikke i tvil om at det er positivt for arbeidsmiljøet å ha betydelig andel sivilt ansatte i etaten. I en vurdering av konsekvensene av å flytte disse oppgavene ut av politietaten, må disse temaene tas i betraktning.

Det framtidige innholdet i politiets oppgaveportefølje vil ha betydning for hvordan etaten ønsker å framstå for publikum. Skal vi være en ren uniformert etat med oppgaver konsentrert rundt lov, orden, straffesaksbehandling og beredskap, eller skal vi framstå som en etat med stor bredde i arbeidsoppgaver og der publikum skal ha en lav terskel for å komme i kontakt med oss.

I eget politidistrikt bruker vi dag store ressurser på transport av varetektsfanger, framstilling for varetektsfengsling, og bistand ved transport av psykisk syke personer. De førstnevnte er regnet som politisære oppgaver, men kan utføres også av sivilt ansatte som arrestforvarere i politiet, eller i sin helhet overlates til Kriminalomsorgen som antydnet i Politianalysen. Transport av psykisk syke er helsevesenets oppgave, men også der vil en overføring av oppgaven til helsevesenet bety oppbygging av nye beredskapsordninger i en annen etat. For Nordmøre og Romsdal politidistrikt vil en overføring av disse gjøremålene ha stor betydning for en mer effektiv bruk av politipersonalet.

Beredskap

Politimesteren i Nordmøre og Romsdal har kontinentalsokkelansvar mellom 62 og 65,30 grader. I dette området i Norskehavet har det startet, og er planlagt videre stor utbyggingsaktivitet i årene framover. Politidistriktet har siden West Vanguardulykken midt på 80 tallet hatt en kontinuerlig utvikling av beredskapen i samhandling og samvirke med de andre beredskapsaktørene i området. Samvirket med oljeoperatørene på kontinentalsokkelen i området har vært svært utviklende, og politiet og de andre nødetatene og sivilforsvaret har fått tilgang på deltagelse ved større øvelser ved jevne mellomrom. Denne utviklingen av samhandling, øvelse og trening er også overført til beredskap rundt landanleggene i politidistriktet. Politidistriktet har hatt ansvaret for, eller deltatt ved flere store beredskapsøvelser de siste to årene. Øvelse Mørejarl 2012 var en stor objektsikringsøvelse i samarbeid med HV 11 i forhold til bistandsinstruksen, og politimesteren ledet øvelse Gemini 2013 med øvelse både på landanlegget Ormen Lange og på en installasjon på kontinentalsokkelen med bistand fra forsvaret. I tillegg deltok politidistriktet på en stor øvelse i regi av operatørselskapet Wintershall i forhold til

mottaksberedskap og pårørende- og evakuerteberedskap i november 2012. Politidistriktet hadde også en nær samhandlingsrolle med Statoil sin beredskapsorganisasjon under evakueringen av over 300 mannskaper fra Flotell Superior når den krenget under storm ved Njordplattformen i november 2012.

Den kontinuiteten og den samvirke- og samhandlingskompetansen som er utviklet, øvd og trent gjennom 20 år vil ikke umiddelbart kunne erstattes. Dette er et viktig moment som man må ta hensyn til i de organisasjonsmodeller som etableres i et nytt distrikt. Så lenge Kristiansund har en sentral rolle i operatørens beredskap på sokkelen og ved landanleggene, bør dette gjenspeiles i måten politiet organiseres på for å ivareta videre utvikling av samvirke- og samhandlingsmønsteret i beredskapen.

Ledelse og prosess

I den gjennomføringsplanen som ble presentert ved Politianalysens offentliggjøring framgår det at Kvalitetsreformen vil være en kontinuerlig gjennomføring fra 2. halvdel av 2013. Videre fremgår det at strukturreformen vil bli gradvis gjennomført etter en beslutning i 2014, og i hovedsak vil være ferdigstilt i løpet av første halvdel av 2016. Noen av tiltakene vil startes senere og fortsette utover mot 2018 hvor på lokale tilpasninger vil fortsette.

Politianalysen er en prinsippløsning som etter å ha blitt vedtatt politisk skal iverksettes av nåværende politiorganisasjon. I tidsrommet mellom vedtatt løsning og implementering av vedtatte løsninger som skal gi den planlagt ønskede effekt og gevinster, må de nye vedtatte løsningene installeres i organisasjonen. Selve installasjonsfasen av nye løsninger må nødvendigvis ta noe tid, og det må bygges en egen funksjonalitet i organisasjonen for å ivareta oppgaven.

I denne endringsprosessen vil det være fasen med installasjoner av nye løsninger, samtidig som politiet skal ha en kontinuitet i virksomheten som vurderes til å være særlig utfordrende.

I utredningen legger man til grunn at svært mange som i dagens organisering har ledelsesansvar på strategisk, administrativt og operasjonelt nivå skal omstilles til nye oppgaver i den nye strukturen.

I alle endringsprosesser vil organisasjonens systemer være avhengige av hvordan ledelsessystemet i organisasjonen fungerer gjennom endringen. I en installasjonsfase hvor medarbeiderne i ledelsesfunksjoner selv er utsatt for store omstillinger, er det tvilsomt at de vil forvalte sine oppgaver i ledelsessystemet i et langsiktig perspektiv med fokus på reformens intensjoner. Man bør vel heller legge til grunn at medarbeiderne på eget initiativ orienterer seg i forhold til hvilke muligheter som ligger innen den nye politiorganisasjonen eller om man allerede på et tidlig tidspunkt søker nye utfordringer utenfor etaten. Uansett vil dette kunne medføre en alvorlig svekkelse av ledelsessystemet, og være en kritisk suksessfaktor på om endringsprosessene vil kunne gjennomføres i henhold til intensjonen.

Dersom ledelsessystemet svikter, er det åpenbart at dette også nødvendigvis vil påvirke den tillyste kulturendringen, og den kompetanseutviklingen som vil være nødvendig i installasjonsfasen. Det virker å være stor tillit til at forbedrede styringssystemer skal ivareta

dette, men kulturell motstand vil nok medføre at en installasjonsfase av endringene vil ta lengre tid før effekt og gevinster kan realiseres.

Usikkerhet rundt det som skal skje av organisasjonsmessige endringer, og overføring av arbeidsoppgaver til andre etater, vil naturlig føre til at mange av våre mest kompetente ansatte vil begynne å se seg om etter andre jobber. Dette vil eskalere dersom prosessen trekkes ut i tid uten at det foreligger konkrete planer om hva som skal skje både med hensyn til struktur og organisering, med arbeidsoppgavene, og med de ansatte.

For å komme de nevnte problemstillingene i møte er det viktig at

- det forberedes konkrete planer for de ulike prosessene før den politiske behandlingen av Politianalysens forslag til endringer
- prosessene starter opp med engang de politiske vedtak er fattet, og at de ikke trekker ut i tid
- ledernivået vies oppmerksomhet i endringsprosessene

Med hilsen

Arnestein Nilssen
politimester